

LM-9 Tema: Oppvekst

Landsmøtet i 2015 vedtok at " Liberal politikk for framtida" med særlig vekt på oppvekst, skal være tema for landsmøtet i 2016. Landsmøtetemaet er forberedt av et utvalg satt ned av sentralstyret. Utvalget er ledet av Abid Q. Raja. Andre medlemmer er Sjur Skjævesland, Carola Karl Urvik, Julie Andersland og Benedicte Røvik (NUV).

Utvalget har arbeidet med å lage et opplegg som sikrer at temaet preger programmet på Landsmøtet, og at Venstres profil på området tydeliggjøres før nytt stortingsvalsprogram vedtas i 2017.

Utvalget ble også bedt om å levere politikk til behandling på Landsmøtet. Utvalget utarbeidet et problemnotat som ble presentert for Landsstyret i desember og sendt ut til fylkeslagene 14. januar, til bruk på fylkesårsmøtene. Utvalget forbereder et dokument som blir distribuert som en uttalelse til behandling i egne parallellsesjoner og egen sesjon i plenum på Landsmøtet.

Struktur og endringsforslag

Dokumentet er delt inn i en innledning og 9 kapitler. Det skal behandles i 3 parallellsesjoner, der hver sesjon får 3 kapitler til behandling. Parallellsesjonene finner sted lørdag kl 15.15 – 16.45. Oversikt over sted og kapitler er gitt følgende tabell:

Nr	Tema / kapittel	Sted	Innleder
1	1. Svangerskap og første leveår 3. Familie og nærmiljø 4. Barnehage	Landsmøtesalen	Anne Lindboe
2	2. Permisjon, rettigheter og tilknytning 6. Psykisk og fysisk velferd 7. barnevern og rettssikkerhet	Ormen Lange 1	Arne Holte
3	5. Fra SFO til Aktiv fritidsordning 8. Kultur og fritid 9. Personvern og overvåkning	Ormen Lange 2	Yngvar Andersen

Endringsforslag må leveres elektronisk innen den fristen som er satt i dagsorden (se LM-3). Skjema for elektronisk levering av endringsforslag til sak LM-9 Oppvekst finner du her:

<http://venstre.no/lm2016/LM-09>

Skjemaet åpnes for innsending mandag 11. april.

Barn
Unge
og
Oppvekst
venstre
LM
2016

LÆTT UNGA LEKE!

Hør unga leke på lekeplassen en aprilkveld
meda fugla kvirrevitre i busker som snart ska få løv.
Lætt dom leke! Lætt unga vara unger!
Gi dom trygghet, gi dom regler å gå etter,
høldninger å hølde seg tel!
Men gi dom òg frihet og kjærlighet, minst like mye!
Lætt unga leke!

Sjå bæssfar'n med kvit bart ved huska på lekeplassen!
Han var òg en liten gutt engong med skrubbsår på kneom!
Sjå den høggravide unge mora med liten unge i vognen!
Hu har vøri lita krølltoppjinte (det er itte så lengi sia)
som stupte huekråke i graset.
Sjå den lamme jinta i rullestol'n med foreldrer frå fjerne land

- mor og far hennes hjelp a ut ta bilen,
- veslebror hennes står og smile og ser på
- for nå ska han og syster hass leke
og sorgen er endeløs, men det er glæa òg!
Lætt unga leke!

Sjå to framslenginger, en gutt og ei jinte,
passere lekeplassen.
Dom går bare og knise, for det er vår og verda er
tel å flire ihjæl seg 'ta!

Lætt unga leke! Lætt ungdomma sverme!
Lætt fugla kvirrevitre!
Lek gjør fri! Lek gjør modig!
Lek gjør øss kjent med øss sjølv og de andre
og fins det no' finere i hele vide verda
enn unger som leke?

Ove Røsbak,

Skrevet for Venstres Landsmøte 2016

31 **Innhold**

32	1. Svangerskap og første leveår.....	93
33	2. Permisjon, rettigheter og tilknytning	94
34	3. Familie og nærmiljø	96
35	4. Barnehage.....	98
36	5. Fra SFO til Aktiv fritidsordning.....	101
37	6. Psykisk og fysisk velferd.....	102
38	7. Barnevern og rettssikkerhet.....	104
39	8. Kultur og fritid.....	106
40	9. Personvern og overvåkning	107
41		
42		

43 En god oppvekst varer livet ut.

44 I Norge vokser de aller fleste barn opp i trygge familier. Dagens ungdomsgenerasjon
45 har det bedre enn noen gang tidligere: De føler sterkere tilknytning til foreldrene sine,
46 tar lenger utdanning, er mindre kriminelle, og drikker og røyker mindre. I tillegg er de
47 svært ambisiøse og fremtidsoptimistiske. Landets fremtid ligger i disse barnas
48 hender, og den ser lys ut.

49 For Venstre er barns oppvekst samfunnets aller viktigste investering. En tidlig og
50 trygg tilknytning til gode omsorgspersoner utgjør grunnlaget for god helse gjennom
51 hele livsløpet. Derfor er det Venstres hovedmål å legge til rette for at barn sikres
52 best mulige oppvekstforhold enten både når de er hjemme, i barnehage, på skole, og
53 på fritiden. Mennesker vokser og trives når de havner i yrker eller roller som er i
54 samsvar med personligheten deres. Derfor må målet med barnehagen og skolen
55 være å gjøre barn rustet til resten av livet. Det er viktig å gi barna engasjement for
56 eget liv.

57 Selv om den store majoriteten har en god oppvekst, er det noen som likevel faller
58 utenfor. En økende andel unge sliter også med psykiske plager. Ved å hjelpe og
59 bevisstgjøre foreldre tidlig på hva som er god omsorg, samt å tilrettelegge for at alle
60 barn får gå i barnehager og på SFO-er av kvalitet uavhengig av foreldrenes
61 økonomiske situasjon, kan vi sikre disse barna bedre livskvalitet og sosial mobilitet
62 langt utover de første leveårene.

63 En god oppvekst varer livet ut, men det kan også en dårlig gjøre. Derfor prioriterer
64 Venstre politikk som angår barn, unge og deres oppvekst, herunder psykisk helse.
65 Det er barns beste som er det viktigste, og som ligger til grunn for dette dokumentet.

66 1. Svangerskap og første leveår

67 Svangerskapet og det første leveåret har stor betydning for resten av barnets liv.
68 Derfor vil Venstre gi alle gravide og småbarnsforeldre tett og kvalifisert oppfølging. I
69 dag er jordmordekningen ujevn, og mange steder mangelfull. Jordmor bør ha en
70 større rolle også etter fødsel, slik at nybakte foreldre sikres kontinuitet og tett
71 oppfølging fra svangerskap og inn i barseltiden.

72 Jordmortjenesten må sikres en forpliktende opptrappingsplan og et bedre
73 finansieringssystem. Helsestasjonen, lavterskeltilbudet som når alle barnefamilier,
74 må sikres det samme. Ordningen Familiens Hus og liknende organisering, hvor flere
75 typer kommunale helsetjenester samles under samme tak, har fungert godt i flere
76 kommuner, og bør etableres i alle kommuner.

77 **Venstre vil:**

- 78 ✓ Ha en forpliktende nasjonal opptrappingsplan for helsestasjons- og
- 79 skolehelsetjenesten og rekruttere flere helsesøstre
- 80 ✓ At familier sikres et nært og tilgjengelig fødetilbud uavhengig av bosted i landet
- 81 vårt, grunnet landets geografiske og værmessige utfordringer
- 82 ✓ At kvinner som ønsker hjemmefødsel med jordmor får et tilgjengelig offentlig
- 83 tilbud om dette, som også likestilles med fødsel på sykehus finansielt
- 84 ✓ At familier får lovfestet rett til kvalifisert fødselshjelper ved reise til fødested
- 85 med mer enn en og en halv times reisevei
- 86 ✓ Sikre at kommunene overholder Helsedirektoratets barselretningslinjer. Alle som
- 87 har født skal få hjemmebesøk av jordmor og helsesøster innen henholdsvis tre og
- 88 ti dager etter fødsel
- 89 ✓ Endre finansieringsordningen for jordmortjenesten slik at det blir mer attraktivt
- 90 for kommuner å ansette jordmødre
- 91 ✓ Gi kommunene ansvar for å kartlegge familier med særskilte behov, herunder
- 92 flerlingfamilier

93

2. Permisjon, rettigheter og tilknytning

Trygg tilknytning er grunnleggende viktig for å utvikle en god psykisk helse. I tillegg påvirker vår egen foreldretilknytning forutsetningene for foreldreskap senere i livet. Derfor vil Venstre legge bedre til rette for at barn får en god tilknytning til begge foreldrene sine det første leveåret. EUs barseldirektiv, som gir kvinner rett til 14 ukers barselpermisjon, 2 uker før og 12 uker etter fødsel, bør lovfestes. Fars/medmors rettigheter skal styrkes, slik at han/hun blir en omsorgsperson som er mer likestilt med mor.

Forebygging er en god investering, og det første leveåret legger mange premisser for videre utvikling. Skjevutvikling er veldig kostbart å reparere og kan redusere den enkeltes livskvalitet. Foreldre må rustes for rollen sin helt fra begynnelsen av svangerskapet, og det må være lav terskel for å søke hjelp.

Venstre vil:

- ✓ Tredele foreldrepermisjonen og implementere EUs barseldirektiv. Tredelingen gir 15 uker permisjon til hver forelder, og 16 uker som kan fordeles fritt mellom dem. Mor må ta ut 12 av egne permisjonsuker som barselpermisjon rett etter fødsel. Hun beholder også retten til barselpermisjon tre uker før termin
- ✓ Gi far rett til å være hjemme samtidig med mor i forbindelse med flerlingfødsler, i 2 uker før fødsel og 12 uker etter. I tillegg gi flerlingforeldre ti uker lenger permisjonskvote til fri fordeling
- ✓ Aleneforeldre med flerlinger skal også ha krav på ekstra støtte i 12 uker etter fødsel, og en ti uker lenger permisjonskvote enn dem som føder ett barn
- ✓ Styrke og gjøre familieveiledningsprogrammer mer tilgjengelige for sårbare familier, som for eksempel Nurse-Family Partnership og Circle of Security, med flere
- ✓ Tilby foreldreveiledningskurs for alle førstegangsforeldre
- ✓ Opprette et nasjonalt kompetansesenter for å styrke forskning om LAR-bruken i svangerskap og langsiktige effekter hos fosteret og den nyfødte
- ✓ Ha bedre rutiner for å kartlegge depresjon og toksisk stress blant gravide og nybakte mødre. Kartleggingen må gjøres på en slik måte at personvernet ivaretas

Nurse-Family Partnership

Et av verdens best dokumenterte forebyggende programmer. Gir intensiv oppfølging av førstegangsforeldre i risiko gjennom hjemmebesøk fra tidlig i graviditeten og til barnet har fylt 2 år, for å sikre en trygg tilknytning og robuste familier.

Circle of Security

Et foreldreveiledningsprogram basert på omfattende forskning innen tilknytning. Programmet brukes over hele verden med mål om at barnet utvikler en trygg tilknytning til sine foreldre. Familier med barn i aldersgruppen 1- 6 år er målgruppen, der barnet skal hjelpes til å bli tryggere, til å utvikle god selvregulering og sosial kompetanse i samspill med omsorgspersonene.

134

135

Toksisk stress

136

En vedvarende stressrespons som resultat av at man har levd med psykisk stress over tid. Toksisk stress gjør at hjernen skiller ut stresshormoner som kan bidra til å bryte ned delene av hjernen som har med regulering av følelser og atferd å gjøre.

137

138

139

Forekommer for eksempel blant mennesker som har hatt dårlig tilknytning til omsorgspersonene sine.

140

141

3. Familie og nærmiljø

Venstre vil differensiere barnetrygden og fjerne kontantstøtten, til fordel for mer målrettede tiltak, som treffer dem med størst behov. Et styrket barnehage- og SFO-tilbud vil ruste mange av barna bedre for senere deltagelse i samfunnet.. Formue må også tas i betraktning i behovsprøving og prisdifferensiering.

For Venstre er det en selvfølge at barnets beste er utgangspunktet i barnefordelingssaker. Dersom det ikke er omstendigheter som taler mot det, bør barnet ha samvær med begge foreldre.

Venstre vil:

- ✓ Innføre en ny barnetrygdordning. Lavinntektsfamilier får full utbetaling, og ellers differensieres barnetrygden etter husstandens inntekt. For å unngå byråkratisering bør støtten regnes ut i forbindelse med ligningsoppgjøret
- ✓ Ikke la barnetrygden inngå i beregningsgrunnlaget ved utmåling av kommunal sosialhjelp
- ✓ Omdisponere deler av barnetrygden til andre universelle tiltak for barn
- ✓ Avvikle kontantstøtten, men innføre en ventestønad for dem som ikke har fått tilbud om barnehageplass, eller av andre særlig gode grunner ikke kan ha barn i barnehage
- ✓ Kartlegge og vektlegge barns behov ved utmåling av støtte fra NAV
- ✓ At barneloven skal være nøytral når det gjelder barnets bosted ved samlivsbrudd
- ✓ At prinsippet om barnets beste, utfra barnefaglig kompetanse, alltid skal være førende for barnets bosted. Det skal alltid tas hensyn til alder og psykologisk modenhet før delt bosted eventuelt vurderes.
- ✓ Utrede om barnet i særlige tilfeller kan sikres bruksrett for felles bolig, hvor foreldre flytter inn og ut
- ✓ At varslingsplikten forlenges fra 6 uker til 3 måneder dersom én av foreldrene ønsker å flytte barnet ut av kommunen. Bostedsvurdering bør gjøres i forbindelse med at domstolen foretar en omsorgsvurdering. Domstolen kan oppheve plikten i særlige tilfeller, typisk i volds- og overgrepssaker

Dissens: Et mindretall i utvalget vil erstatte kulepunkt 7 med følgende:

- ✓ At prinsippet om barnets beste, utfra barnefaglig kompetanse, alltid skal være førende for barnets bosted. Barn under 3 år bør bo hos sin primære tilknytningsperson, og det skal alltid tas hensyn til alder og psykologisk modenhet før delt bosted eventuelt vurderes

Barn og unges medvirkning

Venstre ønsker at barn skal høres i saker som angår dem fra seksårsalderen. Dette samsvarer med alderen barnet er i når det begynner på skolen. Vi ønsker også å

179 senke alderen for egensamtykke til adopsjon til 16 år. Barn må også høres mer i
180 saker som angår sitt nærmiljø, og deres perspektiv må hensyntas i utbygging og
181 byplanlegging. Lek og rom for bevegelse må vektlegges. Trygge skoleveier er en
182 investering i miljø og folkehelse.

183 **Venstre vil:**

- 184 ✓ La barn høres i fordelingssaker fra de er seks år gamle
- 185 ✓ La barn høres i barnevernssaker fra de er seks år gamle
- 186 ✓ Senke alderen for egensamtykke til adopsjon fra 18 til 16 år
- 187 ✓ Legge sterkere vekt på barneperspektivet i byplanlegging, blant annet ved å
- 188 bruke barnetråkkregistrering
- 189 ✓ Tillate bygging av enklere fortau, gang- og sykkelveier
- 190 ✓ At alle landets kommuner skal etablere egne barne- og ungdomsråd, eller
- 191 ungdommens kommunestyre

192 **Barnetråkk**

193 Barnetråkk er et digitalt verktøy som lar barn fortelle og vise planleggere, kommunen
194 og lokalpolitikere hvordan de bruker, og kunne tenkt seg å bruke, lokalområdene sine.
195 Det brukes vanligvis som en del av et undervisningsopplegg i skolen.

196

197 4. Barnehage

198 Barnehagen er en av de viktigste arenaene for sosial utjevning og mestring, og det
199 stedet utenfor familien som har mest å si for å sikre god oppvekst hos barn. Nesten
200 alle barn i Norge går i barnehage, men mange av dem som trenger det alle mest
201 benytter ikke tilbudet, og mange benytter kun det begrensede tilbudet med gratis
202 kjernetid. Venstre vil åpne for et fleksibelt og godt barnehagetilbud på dag- og
203 kveldstid. Likevel ønsker vi ikke en utvikling med flere nattåpne barnehager
204 velkommen. Små barn har spesielt behov for sine primære omsorgspersoner og
205 Venstre mener de skal ha en fast soveplass i eget hjem.

206 Med full barnehagedekning må det også medfølge nye krav og hensyn. Noen barn
207 tilbringer mer tid i barnehagen enn foreldrene er på jobb, og har få muligheter til å
208 gjøre noe med det. Venstre vil styrke barnas rettigheter og barnehagekvaliteten, og
209 vil derfor gi dem en egen «arbeidsmiljølov».

210 Venstre vil:

- 211 ✓ Gi barn fra lavinntektsfamilier tilbud om gratis fulltidsbarnehage, og deretter
- 212 differensiere prisene opp til makspris
- 213 ✓ Åpne for fleksible åpningstider i barnehage, med makstid per døgn og uke
- 214 ✓ Vurdere fleksible barnepassordninger for aleneforeldre, skift- og turnusarbeidere
- 215 og andre med særskilte behov
- 216 ✓ Gi barn i asylmottak rett til barnehageplass på linje med andre barn
- 217 ✓ Innføre en egen «Barnas arbeidsmiljølov» som sikrer barna rett til blant annet
- 218 makstid i barnehage, rett til sammenhengende ferie og et godt lærings- og
- 219 lekemiljø
- 220 ✓ Styrke fokuset på antimobbearbeid i barnehagene

221 *Dissens: Et mindretall i utvalget vil erstatte de to siste setningene i første avsnitt*
222 *med følgende, og legge til følgende kulepunkt:*

223 Venstre ser at samfunnet har endret seg og at ikke alle har en jobb fra ni til fire og at
224 behovet for utvidede åpningstider er til stede. Venstre ønsker å åpne for flere
225 prøveprosjekter med nattåpne barnehager hvor foreldre som har ugunstige
226 arbeidstider har mulighet til å søke om en natt plass til barna sine. Samtidig er det
227 viktig at barns beste blir tatt hensyn til og at ikke barnehagen blir en
228 oppbevaringsplass.

- 229 ✓ Åpne for nattåpne barnehager for foreldre med turnusarbeid

230

231 **Kompetanse og koordinering**

232 Barnehagen skal oppfylle en rekke funksjoner. Integrering, språk, sosiale og fysiske
233 ferdigheter skal læres og gi barn en god start på livet. Venstre mener derfor at det
234 må stilles strengere kompetansekrav til dem som skal jobbe med barna våre. Det er i
235 barnehagealder at hjernen er mest mottakelig for påvirkning. Da må barnehagene ha
236 kvalifiserte voksenpersoner som kan bidra til barnas utvikling på best mulig måte.

237 Økt koordinering mellom helsestasjonen og barnehage kan også føre til en
238 konstruktiv kunnskapsutveksling som gir barna bedre og mer helhetlig oppfølging.

239 Venstre vil:

- 240 ✓ Innføre en lovpålagt minimums bemanningsnorm for alle barnehager
- 241 ✓ Innføre et egne fagbrev for barnefaglige arbeidere og ungdomsfaglige arbeidere
- 242 ✓ At minst 80% av alle barnehageansatte har barnefaglig kompetanse, og ha
- 243 snevrere unntaksregler
- 244 ✓ At minst 50% av alle ansatte skal ha barnehagelærerutdanning
- 245 ✓ Snevre inn dispensasjonsmuligheter fra pedagognormen
- 246 ✓ Styrke etter- og videreutdanningsmulighetene for alle barnehageansatte
- 247 ✓ Gjennomføre et videreutdanningsløft for pedagogiske ledere ansatt på
- 248 dispensasjon fra kravet om pedagogisk utdanning
- 249 ✓ Legge til rette for at barnehagelærere kan ta mastergrad
- 250 ✓ At barnehagelærerutdanningen skal ha lik finansiering som
- 251 grunnskolelærerutdanningen
- 252 ✓ Kreve at ansatte i barnehagen behersker norsk språk, samt utrede ordninger som
- 253 kan sikre en pedagogisk forsvarlig andel norskspråklige barn i alle barnehager
- 254 ✓ Rekruttere flere barnehagelærere
- 255 ✓ Styrke rekrutteringen av menn til barnehagene gjennom målrettede kampanjer
- 256 ✓ Innføre incentivordninger som får utdannede barnehagelærere tilbake til
- 257 barnehagene
- 258 ✓ Belønne barnehager som i særskilt grad lykkes med å rekruttere menn til
- 259 barnehagen og sikre likestilte arbeidsplasser
- 260 ✓ Øke rekrutteringen av andre faggrupper med barnefaglig kompetanse i
- 261 barnehagen
- 262 ✓ Legge 4-årskontroller til barnehagene
- 263 ✓ At barn skal få alderstilpasset opplæring om kropp, identitet og følelser i
- 264 barnehagen, gjerne i samarbeid med helsestasjonen
- 265 ✓ Økt fokus på bevegelse og sunne måltider, à la middelhavskost, i barnehagene
- 266 ✓ Ha et mangfold av barnehager, for eksempel friluftbarnehager, idrettsbarnehager,
- 267 musikkbarnehager og liknende

268

269 Dissens: Et mindretall i utvalget vil stryke siste leddsetning i kulepunkt 10, slik at
270 setningen blir:

271 Kreve at ansatte i barnehagen behersker norsk språk.

272

273 5. Fra SFO til Aktiv fritidsordning

274 Omtrent tre fjerdedeler av skolebarn under 10 år benytter seg av
275 skolefritidsordningen. Venstre mener det må utarbeides nasjonale retningslinjer for
276 hva dette tilbudet skal inneholde.

277 SFO bør endres til Aktiv fritidsordning (AFO) for å rette fokuset mot
278 aktivitetssinnholdet. Slik kan det få et tydeligere mandat som aktivitetsarena, hvor
279 alle barneskoleelever uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn, kan få delta i
280 aktiviteter av blant annet kunstnerisk, kulturell og sportslig art. Her må de kunne få
281 hjelp til lekser, og kunne delta i aktiviteter med liten eller ingen kostnad. I tillegg bør
282 deler av tilbudet være læringsstøttende – altså bidra til å styrke elevenes
283 akademiske kompetanse, men med en lystbetont innfallsvinkel, rotfestet i lek og
284 mestring.

285 Pilotprosjekter viser at gratis eller inntektsdifferensierte SFO-satser resulterer i en
286 stor økning i antall elever som benytter seg av tilbudet.

287 **Venstre vil:**

- 288 ✓ Omdøpe Skolefritidsordningen til Aktiv fritidsordning (AFO)
- 289 ✓ At det skal utarbeides statlige rammeplaner som setter krav til innholdet i AFO
- 290 ✓ Integrere deler av kulturskolen i AFO på kulturskolens premisser
- 291 ✓ ha forsøksordninger med utvidet AFO-tilbud til og med 7.klasse
- 292 ✓ Gi barn fra lavinntektsfamilier gratis AFO etter skoletid, og differensiere priser
- 293 opp til en makspris for dem med høyest inntekt
- 294 ✓ Integrere frivillighet, ernæring og kunst-, kultur- og idrettstilbud i AFO, basert på
- 295 lokale premisser og ressurser, som et supplement til fritidstilbudene utenfor AFO
- 296 ✓ At alle AFO-er skal ha et leksehjelpstilbud med kompetent personale
- 297 ✓ At det alltid skal være pedagogisk personale til stede på AFO
- 298 ✓ Utvide aktivitetsskolepedagogikk-utdanningen, og på sikt innføre et slikt
- 299 utdanningskrav for AFO-ledere
- 300 ✓ Gi insentiver som fører til at flere velger å ta aktivitetsskolepedagogikk-
- 301 utdanning
- 302 ✓ Belønne AFO-er som har ansatte med aktivitetsskolepedagogikk-utdanning

303

6. Psykisk og fysisk velferd

Slik skolen forbereder elevene på et langt liv med god fysisk helse, bør det også rettes fokus mot den psykiske helsen. Temaer som følelser og identitet må settes på dagsorden, og skolehelsetjenesten må trappes opp. Venstre vil opprette en ny yrkesautorisasjon, (skole)helserådgiver, som en videreutdanning for flere fagfelt som kroppsøvingspedagogikk, sykepleie, psykologi, sosialt arbeid, ernæringsfysiologi eller fysioterapi, med flere. Slik kan vi sikre en bredere skolehelsetjeneste med større potensiale for spesialisering.

Det bør også i større grad tilrettelegges for samarbeid og kunnskapsutveksling mellom alle tjenester rettet mot barn. Slik kan tilbudet bli bedre og mindre byråkratisk. PPT og skolehelsetjenesten bør slås sammen da det i hovedsak er de samme barna som mottar tjenester begge steder.

Det bør være lavere terskel for å varsle om mobbing, og en nøytral instans utenfor skolen som behandler klagen. Derfor vil Venstre at Fylkesmannen, med sin lokale kompetanse, skal være den som fatter vedtak, med mulighet for å ilegge tvangsmulkt, i mobbesaker der skolen ikke har foretatt tilfredsstillende tiltak. Derfor vil Venstre styrke Fylkesmannen faglig og finansielt til dette formålet. Barneombudet bør ha en støttefunksjon i dette arbeidet, spesielt i alvorlige mobbesaker. Mobbing er et problem som i stor grad kan forebygges ved god skoleledelse, men også foresatte må ansvarliggjøres, for mobbing kan også læres hjemme.

Seksuelle overgrep og vold mot barn er omfattende og skjulte samfunnsproblemer og alvorlige kriminelle handlinger. Alderstilpasset undervisning om kropp, grenser og seksualitet bør være på plass allerede i barnehagen, og følges opp i skolen. Alle elever har krav på god seksualundervisning som ikke favoriserer enkelte kjønnsidentiteter eller legninger. Seksualundervisningen skal foregå i regi av skolen og bør være et samarbeid mellom lærer og skolehelsetjenesten, gjerne supplert av eksterne organisasjoner med spisskompetanse. Ansatte i skolehelsetjenesten og kommunen, lærere og foreldre må få bedre kompetanse på å avdekke vold og overgrep. Rettssikkerheten til barn som har vært ofre for overgrep og kriminalitet må styrkes i alle ledd.

Venstre vil:

- ✓ Integrere psykisk helse i skolens læreplaner
- ✓ Ha en psykisk helsestrategi for barn og unge. Denne vil danne grunnlag for en forpliktende handlingsplan som skal styrke det psykiske helsetilbudet til barn og unge
- ✓ Øremerke midler til psykisk folkehelsearbeid rettet mot barn og unge, hvor penger kan bevilges når det foreligger godkjente planer
- ✓ Sørge for at det ansettes langt flere psykologer som arbeider med forebyggende psykisk helsearbeid i kommunene
- ✓ Integrere PPT i skolehelsetjenesten

- 345 ✓ Utvikle en bredere og bedre skolehelsetjeneste og øke rekrutteringsgrunnlaget til
- 346 denne, blant annet ved å innføre en ny yrkesautorisasjon, (skole)helserådgiver.
- 347 Dette vil være en ettårig påbygning som kan tas med flere ulike yrkesbakgrunner
- 348 ✓ Øke andelen helsesøstre og/eller skolehelserådgivere som har videreutdanning
- 349 innen psykisk helse
- 350 ✓ Tilrettelegge for mer fysisk aktivitet i skolen og endre gymfagets fokus fra
- 351 idrett/konkurranse til bevegelse/helse
- 352 ✓ Innføre aktivitetsplikt for skolen i mobbesaker
- 353 ✓ Styrke Fylkesmannen og la den fatte vedtak i mobbesaker hvor skolen ikke har
- 354 fulgt aktivitetsplikten, og styrke barneombudets rolle, slik at det haren
- 355 støttefunksjon i alvorlige mobbesaker
- 356 ✓ Ansvarliggjøre foreldrene i større grad og iverksette tiltak i hjemmet, med
- 357 assistanse fra barnevernet ved behov, ved vedvarende mobbeatferd hos barnet
- 358 ✓ Innføre kompetansekrav for skoleledelse
- 359 ✓ Ha kontinuerlige antimobbeprogrammer både i barnehager og skole
- 360 ✓ At barn skal få alderstilpasset opplæring om kropp, identitet følelser og egne
- 361 grenser i barnehagen for å styrke deres egen trygghet og forebygge overgrep og
- 362 vold
- 363 ✓ At temaet kropp og seksualitet tas inn i rammeplaner i skoleverket fra 1. trinn
- 364 ✓ Fornye og oppdatere seksualundervisningen i skolen
- 365 ✓ Øke kompetansen på LHBTI blant lærere og i skolehelsetjenesten
- 366 ✓ Ta inn seksualitet og seksuelle overgrep som eget tema i utdanning,
- 367 videreutdanning og kurs for yrkesgrupper som arbeider med barn og ungdom
- 368 ✓ Legge til rett for at kommunene kan holde åpne kurs om seksualitet og seksuelle
- 369 overgrep for innbyggere, foreldre og dem som jobber med barn og unge i frivillig
- 370 sektor
- 371 ✓ At barns seksualitet, skadevirkninger av vold og oppdragervold og bevisstgjøring
- 372 om seksuelle overgrep mot barn skal være et eget tema i foreldreveiledningskurs
- 373 ✓ At alle kommuner vedtar handlingsplaner mot seksuelle overgrep mot barn, samt
- 374 øker kompetansen på kropp, seksualitet og overgrep i den delen av
- 375 tjenesteapparatet som gir generelle tilbud til barn og unge
- 376 ✓ Kreve raskere etterforsknings- og saksbehandlingstid i overgrepssaker
- 377 ✓ Ha obligatorisk åstedsundersøkelse ved barnedød

378 Dissens: Et mindretall i utvalget vil erstatte kulepunkt 10 med følgende:

- 379 ✓ Ha eget mobbeombud i hvert fylke

380

7. Barnevern og rettssikkerhet

Barnevernet er grunnleggende viktig for å sikre rettsikkerheten til barn som er utsatt for omsorgssvikt. Et velfungerende barnevern gir riktig hjelp til riktig tid. Barnevernet må ha gode nok ressurser til å kunne tilby varierte og gode hjelpetiltak. Både varierte fosterhjem og institusjoner er viktige der det er nødvendig at det offentlige tar over omsorgen. Et offentlig foreldreskap er et stort ansvar, og det offentlige må alltid kunne tilby bedre omsorg enn den omsorgssituasjonen barnet kommer fra. Fosterforeldre skal gis bedre oppfølging, rettigheter og økonomisk kompensasjon, og fosterbarn skal ha en sterkere rett til ettervern. Derfor vil Venstre jobbe systematisk for å heve kvaliteten og styrke ressursene til barnevernet.

Med unntak av de største og mest ressurssterke, bør ikke kommunene få overført flere oppgaver enn i dag før etter en kommunereform og staten skal fortsatt drive spesialiserte institusjoner for å sikre høy kvalitet. For å sikre barn bedre rettsvern mener Venstre at relevante lover og regelverk alltid skal være utformet slik at barns beste ligger til grunn.

Tidlig innsats for barna i sårbare familier kan være avgjørende for barnas senere sosiale utvikling. Tilknytning skal vektlegges i større grad enn det biologiske prinsipp i adopsjons- og barnevernssaker. Fosterforeldres juridiske rettigheter bør styrkes.

Venstre vil:

- ✓ At «kjærlighet» skal inngå i barnevernlovens formålsparagraf
- ✓ Lage en opptrappingsplan for familievern
- ✓ Øke bruken av familieråd, hvor storfamilien og nettverket rundt barn og ungdom tas i bruk som en ressurs i barnevernssaker
- ✓ Styrke familieveiledningen og meklingen ved samlivsbrudd
- ✓ Videreføre modellkommuneprosjektet, kommunene utvikler gode modeller for tidlig intervensjon og helhetlig, systematisk oppfølging av barn av psykisk syke og/eller barn med foreldre som misbruker rusmidler
- ✓ At forslag til konkret plasseringssted for barnet skal presenteres for fylkesnemnda før begjæring om omsorgsovertakelse realitetsbehandles
- ✓ Intensivere fosterhjemsarbeidet og styrke oppfølgingen for å hindre utilsiktede flyttinger for barnet
- ✓ Sikre at alle barn i fosterhjem får det tilsynet de har krav på
- ✓ Ha flere ansatte i den kommunale barneverntjenesten for å sikre færre saker per saksbehandler
- ✓ At flere faggrupper, som for eksempel psykologer og jurister, skal rekrutteres inn i barnevernet
- ✓ Opprette flere stipendiat- og/eller utdanningsstillinger for barnevernspedagoger og sosionomer i barnevernet som ønsker å ta videreutdanning og mastergrader som er relevante for feltet
- ✓ Styrke lovverket slik at unge med tiltak etter barnevernloven får rett til ettervern fram til fylte 25 år

- 422 ✓ Gjøre barnevernloven om til en rettighetslov
- 423 ✓ At Norge skal ratifisere den nye individuelle klageordningen til
- 424 barnekonvensjonen
- 425 ✓ Gjennomgå regelverket for taushetsplikt for å styrke samhandlingen mellom
- 426 barnevern og andre offentlige tjenester rettet mot barn
- 427 ✓ Vektlegge tilknytningsprinsippet i større grad enn i dag i adopsjonssaker og
- 428 barnevernssaker
- 429 ✓ Gi fosterforeldre partsrettigheter etter tre år og gjøre det lettere å adoptere
- 430 ✓ Videreføre økonomiske støtteordninger og rett til ekstra tiltak for fosterbarn
- 431 etter adopsjon i en overgangsperiode på minimum 3 år

- 432 **Kjærlighet i formålsparagrafen**
- 433 Er foreslått av BarnevernsProffene, en gruppe unge som selv får hjelp fra
- 434 barnevernet, og som deler råd og erfaringer med andre. De ønsker at
- 435 kjærlighetsbegrepet skal inngå i barnevernlovens formålsparagraf i tillegg til hjelp,
- 436 omsorg og trygge oppvekstvilkår, som det står i dag.

437

8. Kultur og fritid

Å erfare, delta og skape kunst, kultur og idrett i forskjellige former og på forskjellige arenaer er noe alle barn bør ha mulighet til. Slik opplever de mestring og livsferdigheter utover det akademiske, erverver publikumskompetanse, og lærer å utrykke seg på et mangfold av måter. Venstre vil at barn skal få drive med kultur og idrett ut fra egne forutsetninger, uavhengig av bakgrunn. Det må tilrettelegges for at alle barn tidlig skal få mulighet til å utvikle talentene sine i en bredde av kunst- og kulturuttrykk og idretter, slik at de kan utvikle sitt fulle potensial.

Frivilligheten er bærebjelken i barneidretten og -kulturen. Å investere i frivillighet er noe av det viktigste for å sikre barn et godt og tilgjengelig breddetilbud. Samtidig må det satses på dyktige fagpersoner i barnas nærmiljø, slik at man også sikrer kvaliteten i kultur- og idrettstilbudet.

Venstre vil også innføre et tilbud for barnehagebarna etter modell av den kulturelle skolesekken. Kulturskolen, det viktigste kommunale kulturtilbudet, trenger økonomisk styrking. Dette og økt samarbeid med AFO vil gjøre at flere får mulighet til å benytte seg av kulturskolen.

Venstre vil:

- ✓ Støtte frivillige og ideelle aktørers arbeid rettet mot barn og unge
- ✓ Innføre en nasjonal ordning med aktivitetskort og utstyrsbibliotek som gir gratis kultur- og idrettsopplevelser og –utstyr for barn og unge i lavinntektsfamilier
- ✓ Stimulere til utvikling av sosialt entreprenørskap for tiltak rettet mot barn og unge
- ✓ Styrke Frifond-ordningen for barne- og ungdomsorganisasjoner og uorganisert frivillig aktivitet
- ✓ Gjeninnføre ordningen med statlige stimuleringstilskudd til kulturskolen, slik at den kan sikre større bredde i tilbudet sitt, og styrke samarbeidet med AFO
- ✓ Integrere deler av kulturskolen i AFO på kulturskolens premisser
- ✓ Stimulere til utvikling av unge talenter, blant annet gjennom stipend til opplæring og skolering ved akademier og organisasjoner i utlandet
- ✓ Jobbe målrettet for å forhindre frafall i breddeidretten, spesielt blant minoritetsjenter
- ✓ Sikre at flere musikk- og litteraturfestivaler har egne barneprogram
- ✓ Unngå overdrevne statlige føringer for bruk av barnekulturmidler, og i større grad satse på lokal kompetanse innen kunst og kultur
- ✓ Opprette den kulturelle bæremeisen: Kulturtilbud av kvalitet også til barnehagebarn
- ✓ Innføre en statlig tilskuddsordning for å få ned ventelistene på kulturskolen

476 9. Personvern og overvåkning

477 Det innhentes, lagres og deles opplysninger om barn i skoler og barnehager, gjennom
478 nettsider og via foresatte. I forbindelse med at samfunnet digitaliseres og at det
479 stilles økte dokumentasjonskrav til barnas utvikling, er gode personvern- og
480 databehandlingsrutiner i institusjonene viktigere enn noen gang tidligere. Det er også
481 viktig å øke de foresattes informasjon om og forståelse av nettvett og hvordan de
482 kan ivareta barnas personvern. Barn er sikret rett til privatliv gjennom
483 barnekonvensjonen, og derfor er Venstre også kritisk til overvåkning og GPS-sporing
484 av barn.

485 **Venstre vil:**

- 486 ✓ At foresatte får veiledning i databehandling og nettvett allerede fra
- 487 svangerskapet, slik at barnets personvern ivaretas fra fødselen av
- 488 ✓ At barnehage og skole skal informere foresatte og barn om nettvett og barnas
- 489 personvern
- 490 ✓ Utarbeide internkontrollrutiner spesielt tilpasset skoler og barnehager, slik at de
- 491 lettere kan oppfylle personopplysningsloven og –forskriftens plikter
- 492 ✓ Sette krav til hva som bør og kan kartlegges i barnehagen og på skolen, og hvor
- 493 lenge denne informasjonen skal lagres
- 494 ✓ Styrke foresattes forståelse av hvordan skoler og barnehager behandler barnas
- 495 personopplysninger, og hvilke rettigheter de har i denne forbindelse
- 496 ✓ Forby kameraovervåking i undervisningstiden på skoler og i barnehager
- 497 ✓ Opprette en personvernkommisjon for barn